

جهانی شدن حقوق بشر
و
تغییر نظام‌های سیاسی در خاورمیانه

دکتر رضا دهبانی پور
عضو هیأت علمی دانشگاه یاسوج

سرشناسه : دهبانی‌پور، رضا، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور: جهانی شدن حقوق بشر و تغییر نظام‌های سیاسی
در خاورمیانه / رضا دهبانی‌پور
مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری : ۳۰۴ ص.
فروست : نشر میزان؛ علوم اجتماعی ۱۲۷۸.
شابک : 978-622-212-087-0
وضعیت فهرست‌نویسی : فیدیا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع : جهانی شدن - Globalization
موضوع : جهانی شدن -- جنبه‌های سیاسی
موضوع : Political aspects -- Globalization
موضوع : حقوق بشر - Human rights
موضوع : مشروعیت حکومت Legitimacy of governments
رده‌بندی کنگره : JZ ۱۳۱۸
رده‌بندی دیویی : ۳۰۳/۴۸۲
شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۹۷۷۴۳

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۱۲۷۸

نشر میزان

جهانی شدن حقوق بشر و تغییر نظام‌های سیاسی در خاورمیانه

دکتر رضا دهبانی‌پور

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۸

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۰-۰۸۷-۲۱۲-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمنیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
«سورة حديد، آية ٢٥»

شهیدان، آلاله های سرخی که در راه اعتلای حق از جان خود گذشتند.

تقدیم به ارواح پاک پدر و مادر مهربانم.

تقدیم به همسر و فرزندان دلبندم

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۱
بخش اول - چارچوب نظری	۱۵
مقدمه	۱۵
فصل اول: جهانی شدن، ماهیت و ابعاد	۱۸
مقدمه:	۱۸
گفتار اول: جهانی شدن	۱۸
گفتار دوم: جهانی شدن اقتصادی	۲۲
گفتار سوم: جهانی شدن فناوری ارتباطی	۲۴
گفتار چهارم: جهانی شدن فرهنگی	۲۷
گفتار پنجم: جهانی شدن سیاست	۳۲
فصل دوم: گفتمان جهانی شدن حقوق بشر	۳۸
مقدمه:	۳۸
گفتار اول: فرآیند شکل‌گیری گفتمان حقوق بشر	۳۸
گفتار دوم: حقوق بشر	۴۰
گفتار سوم: خرده‌گفتمان نظری	۴۴
بند اول: اصل حیثیت و کرامت انسانی	۴۷
بند دوم: اصل آزادی	۴۹
بند سوم: اصل برابری	۵۰
بند چهارم: اصل عدالت	۵۰
گفتار چهارم - خرده‌گفتمان حقوقی - هنجاری	۵۲

۶ □ جهانی شدن حقوق بشر و تغییر نظام‌های سیاسی در خاورمیانه

- بند اول - هنجارسازی حقوق بشر در پرتو منشور ملل متحد ۵۴
- بند دوم: هنجارسازی حقوق بشر در پرتو اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸م)..... ۵۷
- بند سوم: هنجارسازی حقوق بشر در پرتو میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (نسل اول حقوق بشر) ۵۸
۱. حق مردم در تعیین سرنوشت حقوق مدنی و سیاسی ۶۰
- ۱-۱. حق حیات ۶۴
- ۲-۱. حق مشارکت سیاسی ۶۶
- ۳-۱. آزادی بیان ۶۹
- ۴-۱. آزادی مذهب و عقیده ۷۰
- بند چهارم: هنجارسازی حقوق بشر در پرتو میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (نسل دوم حقوق بشر)..... ۷۲
- ۱- حق تعیین سرنوشت در حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۷۳
- ۱-۱. حقوق اقتصادی ۷۴
- ۲-۱. حقوق اجتماعی ۷۴
- ۳-۱. حقوق فرهنگی ۷۶
- گفتار پنجم - سازکارهای اجرایی - سیاسی بین‌المللی به مثابه ضمانت اجرای گفتمان حقوق بشر ۷۷
- بند اول: مجمع عمومی سازمان ملل متحد و حمایت از حقوق بشر ۸۰
- بند دوم: شورای امنیت و حمایت از حقوق بشر ۸۱
- بند سوم: دیوان بین‌المللی دادگستری و حمایت از حقوق بشر ۸۳
- بند چهارم: حمایت از حقوق بشر در پرتو کمیساریای عالی حقوق بشر ۸۴
- بند پنجم: شورای حقوق بشر ۸۵
- بند ششم: دیوان کیفری بین‌المللی و حقوق بشر ۸۸
- فصل سوم: نتیجه‌گیری و آرایه مدل نظری پژوهش ۹۰

فهرست مطالب □ ۷

بخش دوم - تغییر نظام‌های سیاسی در پرتو جهانی شدن

حقوق بشر	۹۵
مقدمه	۹۵
فصل اول: ویژگی‌های تاریخی، سیاسی و اقتصادی کشورهای تونس، مصر و لیبی	۱۰۰
مقدمه	۱۰۰
گفتار اول: تونس	۱۰۰
گفتار دوم: مصر	۱۰۵
گفتار سوم: لیبی	۱۱۱
فصل دوم: جهانی شدن حقوق بشر در کشورهای تونس، مصر و لیبی	۱۱۶
مقدمه	۱۱۶
گفتار اول: فرآیند جهانی شدن اقتصادی	۱۱۶
بند اول: تونس	۱۱۷
بند دوم: مصر	۱۲۳
بند سوم: لیبی	۱۳۱
گفتار دوم: فرآیند جهانی شدن فناوری و اطلاعات	۱۳۶
بند اول: تونس	۱۳۷
بند دوم: مصر	۱۴۰
بند سوم: لیبی	۱۴۲
گفتار سوم: فرآیند جهانی شدن فرهنگی	۱۴۶
بند اول: تونس	۱۴۶
بند دوم: مصر	۱۴۹
بند سوم: لیبی	۱۵۲
گفتار چهارم: فرآیند جهانی شدن اجتماعی	۱۵۴
بند اول: تونس	۱۵۴
بند دوم: مصر	۱۵۶
بند سوم: لیبی	۱۵۹

۸ □ جهانی شدن حقوق بشر و تغییر نظام‌های سیاسی در خاورمیانه

فصل سوم: تاثیر گفتمان نظری حقوق بشر بر تغییر نظام‌های سیاسی.....	۱۶۲
مقدمه.....	۱۶۲
گفتار اول: اصل حیثیت و کرامت انسانی.....	۱۶۳
بند اول: تونس.....	۱۶۴
بند دوم: مصر.....	۱۶۶
بند سوم: لیبی.....	۱۷۰
گفتار دوم: اصل آزادی.....	۱۷۲
بند اول: تونس.....	۱۷۳
بند دوم: مصر.....	۱۷۶
بند سوم: لیبی.....	۱۷۹
گفتار سوم: اصل برابری.....	۱۸۱
بند اول: تونس.....	۱۸۲
بند دوم: مصر.....	۱۸۳
بند سوم: لیبی.....	۱۸۴
گفتار چهارم: اصل عدالت.....	۱۸۶
بند اول: تونس.....	۱۸۷
بند دوم: مصر.....	۱۸۹
بند سوم: لیبی.....	۱۹۱
فصل چهارم: تاثیر گفتمان هنجاری - حقوقی حقوق بشر بر تغییر نظام‌های سیاسی.....	۱۹۶
مقدمه.....	۱۹۶
گفتار اول: حق تعیین سرنوشت در میثاق بین‌المللی حقوق مدنی - سیاسی.....	۱۹۷
مبحث اول: حق حیات.....	۱۹۹
بند اول: تونس.....	۱۹۹
بند دوم: مصر.....	۲۰۱
بند سوم: لیبی.....	۲۰۳
مبحث دوم: حق مشارکت سیاسی مردم.....	۲۰۴
بند اول: تونس.....	۲۰۵

فهرست مطالب □ ۹

۲۰۷.....	بند دوم: مصر
۲۰۹.....	بند سوم: لیبی
۲۱۱.....	مبحث سوم: حق آزادی بیان
۲۱۲.....	بند اول: تونس
۲۱۶.....	بند دوم: مصر
۲۱۸.....	بند سوم: لیبی
۲۲۱.....	مبحث چهارم: حق آزادی مذهب و عقیده
۲۲۲.....	بند اول: تونس
۲۲۴.....	بند دوم: مصر
۲۲۶.....	بند سوم: لیبی
۲۲۷.....	گفتار دوم: حق تعیین سرنوشت در میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۲۲۸.....	مبحث اول: حقوق اقتصادی
۲۲۹.....	بند اول: تونس
۲۳۴.....	بند دوم: مصر
۲۳۵.....	بند سوم: لیبی
۲۳۸.....	مبحث دوم: فرآیند حقوق اجتماعی
۲۳۹.....	بند اول: تونس
۲۴۴.....	بند دوم: مصر
۲۴۸.....	بند سوم: لیبی
۲۵۰.....	مبحث سوم: حقوق فرهنگی
۲۵۱.....	بند اول: تونس
۲۵۳.....	بند دوم: مصر
۲۵۴.....	بند سوم: لیبی
۲۵۸.....	فصل پنجم: تاثیر گفتمان اجرایی - سیاسی حقوق بشر بر تغییر نظام‌های سیاسی
۲۵۸.....	مقدمه
	گفتار اول: سازوکارهای اجرایی - سیاسی بین‌المللی و منطقه‌ای به مثابه ضمانت اجرای
۲۵۸.....	گفتمان حقوق بشر در تونس

۱۰ □ جهانی شدن حقوق بشر و تغییر نظام‌های سیاسی در خاورمیانه

- گفتار دوم: سازوکارهای اجرایی - سیاسی بین‌المللی و منطقه‌ای به مثابه ضمانت اجرای
گفتمان حقوق بشر در مصر ۲۶۰
- گفتار سوم: سازوکارهای اجرایی - سیاسی بین‌المللی و منطقه‌ای به مثابه ضمانت اجرای
گفتمان حقوق بشر در لیبی ۲۶۹
- بند اول: نهادهای منطقه‌ای و نقض حقوق بنیادین بشر ۲۷۲
- بند دوم: واکنش کمیساریای عالی حقوق بشر به نقض بنیادین حقوق بشر ۲۷۲
- بند سوم: اقدامات شورای حقوق بشر در قبال نقض بنیادین حقوق بشر ۲۷۳
- بند چهارم: شورای امنیت و مسئله نقض حقوق بنیادین بشر در لیبی ۲۷۴
- مبحث اول: قطعنامه ۱۹۷۰ شورای امنیت در بحران لیبی ۲۷۵
- بند اول: تحقیق دیوان کیفری بین‌المللی در مورد نقض بنیادین حقوق بشر ۲۷۵
- بند دوم: تحریم تسلیحاتی لیبی ۲۷۶
- بند سوم: عدم اجازه ورود مزدوران به کشور لیبی ۲۷۶
- بند چهارم: اعمال تحریم علیه افراد در کشور لیبی ۲۷۷
- بند پنجم: توجیه دخالت نظامی در پی نقض گسترده حقوق بشر ۲۷۷
- مبحث دوم: قطعنامه ۱۹۷۳ شورای امنیت و بحران لیبی ۲۷۷
- مبحث سوم: انطباق تصمیم‌های شورای امنیت با هنجار مسئولیت به حمایت در تغییر
نظام سیاسی لیبی ۲۷۹
- نتیجه ۲۸۲
- فهرست منابع و مآخذ ۲۸۶
- الف - منابع فارسی ۲۸۶
- کتاب‌ها: ۲۸۶
- مقاله‌ها: ۲۹۰
- ب- منابع انگلیسی ۲۹۵
- ج- منابع اینترنتی ۲۹۸